

Wayishlach – Genesis 32:3 – 36:43

Aliyah 2 – Genesis 32:14 – 32:30

In deze bijzondere *aliyah* krijgt **Jakob** de naam **Israël**. Dit is de naam die al zijn nakomelingen zullen dragen. Een naamsverandering betekent in de Bijbel een diepgaande identiteitsverandering. In de Bijbel geeft je naam namelijk je identiteit weer. In deze *aliyah* ondergaat Jakob dus een belangrijke identiteitsverandering. Wat gebeurt er precies met Jakob?

Jakob is vanaf het begin van zijn leven een **hielenlichter** geweest. Bij de geboorte greep hij al de hiel van zijn broer Ezaü beet. Daarna horen we dat hij Ezaü door gemene trucjes het eerstgeboorterecht en later de eerstgeboortezegen ontnemt. Vervolgens zorgt hij ervoor dat hij al het vee van Laban te pakken krijgt door zijn hele trukendoos open te trekken. En tenslotte gaat hij er in het geheim bij Laban vandoor.

Ook in de huidige *aliyah* lezen we dat Jakob zijn streken niet verleerd is. Zelfs na de openlijke confrontatie met Laban, waarin hij in Gods kracht kwam te staan, houdt Jakob er zo zijn manieren op na. Hij stuurt allerlei boden met geschenken vooruit naar zijn broer, omdat hij bang is voor de confrontatie met hem. Vervolgens stuurt hij zijn vrouw en kinderen over de rivier heen. En zelf blijft hij als laatste achter. Jakob probeert de **confrontatie** met Ezaü zo lang mogelijk **uit te stellen** en zoveel mogelijk verzachtende omstandigheden in het midden te plaatsen. Zo heeft hij de meeste kans om zelf buiten schot te blijven. Dat zijn knechten, vee en zelfs vrouwen en kinderen gevaar lopen, dat staat voor Jakob op de tweede plek.

Maar dan gebeurt er iets onverwachts: midden in de nacht, als Jakob moederziel alleen is overgebleven, staat er ineens een man voor zijn neus, die met hem begint te worstelen. Wat moet dat een schrik geweest zijn! Het kan haast niet anders of Jakob moet in eerste instantie gedacht hebben dat dit zijn broer Ezaü was.¹ Angstvallig had Jakob geprobeerd het conflict te vermijden en zelf buiten schot te blijven en nu bevindt hij zich ineens in het **hart van een worsteling**. Plotseling en onverwachts komt de strijd naar hem toe en moet hij deze van man tot man uitvechten.

Dat is wat **conflictmijdend gedrag** veroorzaakt. We kunnen het conflict lang vermijden en afhouden, de zaken proberen te verzachten en te verdoezelen, maar de zaak zal er alleen maar neteliger door worden. En plotseling kan de bom dan barsten en bevindt je je in het heetst van de strijd. Waar je jezelf veilig had gewaand, zit je plotseling in het hart van het conflict. Dit kan gebeuren in allerlei vormen van relaties, in groepen en met individuen. Maar zeker in de nauwe **huwelijksrelatie** kun je deze principes herkennen. Als één van de partners zich niet serieus genomen voelt doordat de ander conflictmijdend gedrag vertoont, dan is dat een voedingsbodem voor conflict en ruzie.

¹ In sommige Joodse bronnen wordt gesteld dat Jakob hier met de engel of geest van zijn broer Ezaü worstelde. Zelf vind ik het aannemelijker dat Jakob hier met God Zelf streed, vanwege de woorden 'El' en 'Elohim' in Genesis 32:29 en Hosea 12:4.

Maar in Genesis 32 is meer aan de hand dan dit alleen. Jakob blijkt achteraf namelijk **met God Zelf** geworsteld te hebben. Hier dankt hij zelfs zijn nieuwe naam aan. De naam *Israël* betekent namelijk 'God strijdt' of 'hij strijdt (met) God'. Degene die met Jakob worstelde, legt ook uit waarom Jakob deze naam krijgt: 'je krijgt deze naam, omdat je gestreden hebt met God en mensen en hebt overwonnen.'

Toch is het opvallend dat de worstelaar nergens expliciet 'God' of 'een engel' genoemd wordt. Hij wordt alleen '**een man**' of 'een mens' genoemd, namelijk in vers 25. Er zit van meet af aan een dubbelheid in de identiteit van de anonieme worstelaar. Enerzijds lijkt hij God te zijn en anderzijds gewoon een man. Het kan goed geweest zijn dat God hier in **mensengedaante** naar Jakob toegekomen is, net zoals Hij in menselijke gedaante naar Abraham toekwam.²

In Hosea 12:3-5 wordt teruggesproken op de worsteling bij de Jabbok. Daar staat het volgende:

3. Yahweh heeft een rechtszaak met Juda.

Hij zal Jakob vergelden naar zijn wegen, Hij zal zijn daden op hem doen terugkeren.

*4. In de moederschoot pakte hij zijn broer bij de hielen;
in zijn kracht **streed hij met God**.*

*5. Hij streed met de Engel **en overwon**;
wenend vroeg hij hem om genade...*

Hier staat dus duidelijk dat Jakob met God gestreden heeft. Maar twee zaken roepen **belangrijke vragen** op: 1. hoe kon Jakob het winnen van God? 2. hier lijkt Jakob een zonde te begaan door met God te worstelen, in plaats van een goede daad te doen. Stemt dit wel overeen met Genesis 32?

Om maar met het eerste punt te beginnen. Er staat dat Jakob met God streed en **overwon**. Nu kan daar tegenin worden gebracht dat het winnen van Jakob alleen over een engel gaat. Dan spreken vers 4 en 5 gewoon over verschillende gebeurtenissen. Zelf denk ik dat deze twee verzen bij elkaar horen en dat het hier over de zogenaamde Engel van het Aangezicht gaat. Deze Engel wordt in de Bijbel gelijkgesteld met God Zelf. Jakob streed met God Zelf en overwon.

In vers 5b staat er dan: *wenend vroeg hij hem om genade...* Maar wie vraagt wie nu huilend om genade? Ik neem aan dat de verliezer degene is, die huilend om genade smeekt. Dat is hier dus God of de engel. Dit vers lijkt dus te zeggen dat **God Jakob huilend heeft gesmeekt** om Hem te laten gaan. We vinden dit dan terug in onze *aliyah* in vers 27, waar de worstelaar zegt tegen Jakob: '*Laat me gaan, want de morgen breekt aan!*' Maar Jakob laat de worstelaar niet gaan, tenzij die hem zegent.

Maar hier beginnen de theologische vragen pas goed over elkaar heen te buitelen. Hoe kan God verliezen van Jakob, Hij is toch almachtig...? Hoe kan God Jakob huilend smeken om Hem te laten gaan, Hij kan toch gewoon weggaan...? Hoe kan God Jakob om genade smeken, want God heeft toch geen genade van mensen nodig...?

2 Zie Genesis 18.

Ik denk dat het diepste mysterie van Gods liefde hier aan de dag treedt. Dit gaat over niemand minder dan **Yeshua**. Hij was almachtig God, maar Hij legde zijn goddelijke kracht af en kwam in mensengedaante naar deze wereld toe. Daar worstelde Hij zijn strijd met de mensen en in het bijzonder met de zonen van Israël uit. Yeshua heeft huilend in de hof van Gethsemané gesmeekt of de drinkbeker van het lijden aan Hem voorbij mocht gaan, maar Hij moest zijn worsteling tot het bittere einde voortzetten. Hij **verloor van de mensen** en werd aan het kruis geslagen. Niemand had genade met Hem. En toch kwam Hij om alle mensen te zegenen.

In Openbaring 5:5-6 staat er zo prachtig beschreven dat Yeshua **de Leeuw** uit de stam van Juda is, die overwonnen heeft. Maar er staat ook beschreven dat Hij midden op de troon staat **als een Lam, dat geslacht is**. Wie kan dit doorgronden? Wie kan dit voor zich zien? Een Leeuw en een Lam tegelijk. Een Lam dat staat, maar het is geslacht. Verlies en winst in één. Wat een kostbaar geheim!

Ik kan me zo voorstellen dat Jakob met Yeshua heeft geworsteld bij de Jabbok. In de **nacht van het leven** treedt Yeshua als **een Lam** tevoorschijn, nederig en kwetsbaar. Zo was Hij tijdens de drie uur durende duisternis aan het kruis. In deze gestalte verliest Hij de strijd van Jakob. Maar dan gaat de zon langzaam op. Als de strijd nog iets langer had geduurd, zou de glorieuze **opstandingsmorgen** zijn doorgebroken. Dan zou Yeshua als **de brullende Leeuw** van Juda tevoorschijn zijn gekomen en had Jakob geen schijn van kans meer gehad. Nee, Yeshua houdt zich nog verborgen voor Jakob. Zo houdt Hij zich ook nu nog verborgen voor zijn broeders, tot de dag dat de Geest over alle stammen van Israël wordt uitgedronken en zij Hem zullen zien, Die zij doorstoken hebben. (Zach. 12:10)

Waarom wilde God zich zo kwetsbaar opstellen? Waarom wilde Hij deze worsteling met de mens aangaan? Ik denk vanwege zijn diepe verlangen om een **huwelijksrelatie** met ons mensen aan te gaan. Hij wilde niet vanaf de zijlijn toekijken of van bovenaf als Rechter optreden. Nee, ten diepste wilde Hij Zelf op het toneel verschijnen en strijden om het leven en de zegen.

Waarom verloor Yeshua de strijd van Jakob? Hij heeft toch in alles gelijk? Ik denk dat Hij verloor van Jakob uit liefde. Niet zoals je bij een spelletje wel eens doelbewust jezelf laat verliezen om een ander ook eens te laten winnen. Nee, Hij verloor van zijn eigen liefde voor de mens. Jakob worstelde namelijk met een duidelijk doel met Yeshua: hij worstelde om de zegen te verkrijgen. En al stond Jakob totaal niet in zijn recht en was hij een hielienlichter tot en met, toch wist hij met zijn vasthoudendheid **de liefde in het hart** van Yeshua te treffen. Hoe kon Yeshua het nog nalaten om Jakob te zegenen? Dat was het liefste wat Hij doen wilde!

Hoe staan wij in onze confrontaties, worstelingen en ruzies? Willen we de strijd winnen? Staat ons gelijk bovenaan? Het kan betekenen dat we de **strijd wel winnen**, maar de **relatie verliezen**. Er staat veel meer op het spel, dan de zaak waar de argumentatie over gaat. Er staan relaties op het spel. Wat leest de ander in onze houding? Willen we het hart van de ander winnen of willen we liever het debat winnen?

Dan nog het tweede punt: in Hosea 12 lijkt Jakob **een zonde** te begaan door te worstelen met God. De worsteling van Jakob wordt namelijk in het kader van een rechtszaak genoemd, die God tegen zijn volk Israël aanspant. Jakobs wegen zullen vergolden worden aan zijn nakomelingen. Zowel het feit dat hij de hiel van zijn broer Ezau greep, als het feit dat hij met God worstelde, lijken hier als negatieve daden opgesomd te worden. In Hosea 12 wordt beargumenteerd dat de nakomelingen van Jakob nog steeds niets geleerd hebben. Zij zijn even koppig en gemeen als hun vader Jakob...

Is het feit dat Jakob worstelt met God nu **goed of fout**? Dat is de vraag die hier boven komt drijven, want in Genesis 32 lijkt Jakob er met een zegen en een positieve naamsverandering van af te komen. Daar lijkt het alsof de worsteling iets goeds was. Maar hier in Hosea 12 lijkt de worsteling eerder als een zonde bestempeld te worden. Dit roept de vraag op of de worsteling van Jakob nu goed of fout was. Maar wacht even ... waarom zouden we willen weten of de worsteling nu goed of fout was?

Wat als het hier nu eens niet om goed of fout draait? Jakob ging de worsteling met God in elk geval aan. Wat hij daarmee won, was **contact met het hart van God**. Was het helemaal goed wat hij deed? Nee, want zijn sluwheid en conflictmijdend gedrag brachten hem in deze worsteling. Ook moest God hem uiteindelijk onder tranen smeken om Hem te laten gaan. Dat was een pijnlijke aangelegenheid.

We zien dit ook verder doorwerken in het nageslacht van Jakob. Het volk was een **halsstarrig volk**, wat voortdurend met God in gevecht was. In de woestijn klaagden zij God voortdurend aan. Zijn profeten hebben zij bijna allemaal gedood. Zelfs Yeshua werd door de geestelijke leiders van de Israëlieten aan het kruis genageld. Vaak verkozen zij hun eigen uitleggingen van de Thora boven de openbaring, die God middels zijn Heilige Geest gaf. Soms zelfs heel expliciet, zoals in het volgende citaat:

Rabbi Eliezer zei tegen hen: "Als de wet is zoals ik zeg, moge het dan door de hemel bewezen worden!" Toen kwam er een stem uit de hemel, die uitriep: "Wat willen jullie van rabbi Eliezer: de wet is zoals hij zegt..."

Rabbi Yohanan stond op zijn voeten en zei: "De Thora is niet in de hemel! (Deut. 30:12) Wij luisteren niet naar stemmen uit de hemel, omdat U, God, al op de Sinaï schreef in de Thora: volg de meerderheid."

Rabbi Nathan ontmoette daarna Elijah de profeet en vroeg hem: "Wat deed God op dat moment?" Elijah antwoordde: "Hij lachte en zei: mijn kinderen hebben Mij overwonnen, mijn kinderen hebben Mij overwonnen." (Babylonische Talmud Bava Metzia 59)

Deden de Israëlieten het dan helemaal verkeerd? Nee, dat ook niet. **Zij bleven worstelen met God om de zegen**. Uiteindelijk stond de zegen van God altijd op het spel voor de nakomelingen van Jakob. Door hun vasthoudendheid bleef de Thora van God door de eeuwen heen bewaard. Door hun strijd en gebed krijgt het volk vandaag de dag weer een naam en plaats in het Beloofde Land. Veel van Gods beloftes worden vervuld, doordat het Joodse volk blijft worstelen met God. **De relatie blijft bestaan**, hoe lastig die soms ook is. En zij blijven de liefde in het hart van de Vader daarmee raken.

Of het nu goed of fout was (of allebei) van Jakob om te worstelen met God, Hij verkrijgt wel de zegen, waar hij zolang naar verlangd had. God wil deze strijd verliezen, omdat Hij zijn hart aan Jakob verloren is. En dat is **grote winst** voor Jakob!

Dit geldt voor ons allemaal. We kunnen zo druk bezig zijn met alles goed te doen voor God en alle verkeerde dingen te mijden. Daar worden we heel religieus en vroom van. Maar dat brengt ons nog niet dichterbij God. **Durven we** te midden van alles de worsteling met God aan te gaan om de zegen? Weten we de liefde van zijn hart te raken met onze vasthoudendheid en ons verlangen naar zijn zegen? Dan winnen we het leven!

Jakobs karakter is voorgoed veranderd door deze worsteling met God. Ditmaal verkreeg hij de zegen niet door trucjes, maar verkreeg hij de zegen door een gevecht van man tot man met God Zelf. Jakobs worsteling was niet minder een **worsteling met zichzelf**, dan een worsteling met God. Wie was hij? Had hij heel die trukendoos nodig? Waarom moest hij het conflict steeds mijden? Wat gebeurt er nu hij midden in de strijd terechtkomt?

Eindelijk kan Jakob **oprecht naar zichzelf kijken**. Hij kan het Beloofde Land met een schoon geweten betreden, want nu heeft hij de zegen op oprechte wijze verkregen, terwijl hij oog in oog stond met zijn grootste angst: een worsteling met zijn broer uit te moeten vechten op leven en dood. Eindelijk kan hij met **open vizier** de wereld tegemoet treden. Zijn nieuwe identiteit wordt gekenmerkt door de naam *Israël*. Hij weet nu wat het is om van aangezicht tot aangezicht te strijden met God en mensen. En hij weet nu dat daar zegen uit voort komt.

De strijd is ook in de **geestelijke gewesten** uitgevochten nu. Hoewel Jakob zonder rechten de Jabbok over probeerde te steken, mag hij nu met Gods volmacht en zegen het Beloofde Land binnengaan. We zien dan ook dat het helemaal niet meer tot een gevecht met Ezau komt. De zaak tussen Jakob en Ezau is allang uitgevochten in de hogere regionen. Jakob zegt ook in Genesis 33:10 dat het gezicht van Ezau voor hem is als het gezicht van God. Had hij bij de Jabbok in het gezicht van God ook iets van het gezicht van zijn broer Ezau gezien...?

Jakob heeft Ezau waarschijnlijk al vele malen ontmoet **in zijn hoofd**. Hij moet de mogelijke confrontatie vele malen in zijn hoofd hebben doorleefd. Hij anticipeerde daar namelijk op door zijn kampen te verdelen en geschenken vooruit te zenden. Mogelijk dat hij vanwege dit scenario in zijn hoofd ook direct heeft gedacht dat Ezau hem aan wilde vallen, toen hij hem met 400 man tegemoet kwam. Misschien wilde Ezau al die tijd helemaal geen confrontatie en heeft zich dit vooral in het hoofd van Jakob afgespeeld. In elk geval blijkt de praktijk heel anders uit te pakken.

Hieruit kunnen we leren hoe zeer we bepaald en beïnvloed worden door dat wat we **denken**. Als we een situatie op een bepaalde manier inschatten, dan gaan we daarnaar handelen en dan bevestigt alles wat we zien ons beeld: zie je wel, daar komt hij al aan met 400 man... Maar God vraagt ons om **de strijd met onze denkbeelden** aan te gaan. Hij wil dat we deze toetsen aan de Bijbel en aan de praktijk van het leven. Durven we **eerlijk** te kijken naar onze vooronderstellingen? Zijn ze wel zo helder en in beton gegoten als ze lijken? Zijn onze vijanden wel echt vijanden? Is onze toestand inderdaad zo belabberd als we denken? En wat zegt de Bijbel hierover?

God verlangt ernaar om deze worsteling samen met u aan te gaan. Hij wil met u vechten om de zegen en de vrijheid in het leven. Durft u de worsteling aan...?

Wat hebben we nu geleerd?

1. **Conflictmijdend gedrag** leidt tot onverwachte en **grotere conflicten**
2. God stelde zich in **Yeshua kwetsbaar** op en wilde de **strijd** van ons **verliezen**
3. Hiermee wilde Hij **ons hart** voor zich **winnen**
4. Bij de worsteling met God gaat het **niet om goed of fout**, maar om **relatie**
5. Het volk **Israël** is enerzijds **halsstarrig** en anderzijds **vasthoudend**
6. Zij blijven **worstelen** om **de zegen** en daarmee in **contact met het hart van God**
7. Durven we **eerlijk naar onszelf** en onze **denkbeelden** te kijken?
8. **Durven we de worsteling** met God en mensen **oprecht** aan te gaan?